

Stortare

Status og råd

Stortare danner tareskogene langs norskekysten. Disse skogene skaper et tredimensjonalt miljø som er tilholdssted for en rekke organismer. Stortarestilkens ru overflate gir godt feste for epifyttiske (påvekst) alger og dyr, og stilken på eldre individer er ofte begrodd av blad- og trådformede rødalger. Epifyttene er næring og skjulested for bevegelige dyr. Stortareskogene er også viktige oppvekst- og næringsområder for mange fiskearter. Reduksjon i tarevegetasjonen kan derfor få store økologiske og økonomiske ringvirkninger.

Kråkebollebeiting og taretråling er to av de viktigste årsakene til tap av stortareskog langs norskekysten. Kråkebollene beiter ned all tare over store flater, og står for det største biomassetapet av tareskog langs norskekysten. Taretråling går mest ut over de store plantene. Småplantene som blir tilbake i undervegetasjonen, vokser raskere pga. bedre lysforhold, og vil med tiden reetablere tareskogen. På grunn av kuperte bunnforhold, som er lite tilgjengelig for taretrålen, er det vanligvis store partier med uberørt tareskog i områdene der det høstes stortare. Selv om tarehøstingen er et avgrenset inngrep, vil likevel tareskogens funksjon reduseres i en viss periode avhengig av tarevegetasjonens reetableringsevne.

Overvåking

Hvert år overvåker Havforskningsinstituttet tilstanden i taresamfunnene og effekter av tarehøsting på faste stasjoner på kyststrekningen Rogaland–Sør-Trøndelag. Overvåkingen inkluderer stasjoner både i høstefelt og i referanseområder som er stengt for taretråling. Sør-Trøndelag regnes som mer truet av nedbeiting fra kråkeboller enn fylkene lenger sør. Både der og i Møre og Romsdal, der uttaket av tare er spesielt høyt, overvåkes både faste stasjoner og alle felt som etter forvaltningsplanen skal høstes på følgende sesong.

Undersøkelsene på overvåkingsstasjonene gjøres langs videotransekter ved hjelp av undervannskamera. Tarevegetasjonens dekningsgrad, tetthet, plantehøyde, rekruttering, epifytter, antall kråkeboller og fisk registreres.

Siden 2008 har instituttet undersøkt tarevegetasjonen i utvalgte områder i Nord-Norge, bl.a. i Troms i forbindelse med nasjonalt program for naturtypekartlegging, og i Porsanger i forbindelse med Epigraph-prosjektet. Dette kartleggingsarbeidet fortsetter de nærmeste årene.

Resultater

Observasjoner av tare på referansestasjonene på kyststrekningen Vest-Agder–Nord-Trøndelag i 2009 viser små endringer fra tidligere år. Tarevegetasjonens tilstand må klassifiseres som meget god og stabil, med en gjennomsnittlig dekningsgrad av stortare på over 80 % i de fleste områder. I Sør-Trøndelag er tarevegetasjonen i enkelte områder redusert som følge av beiting av rød kråkebolle, *Echinus esculentus*.

Det er registrert spor etter taretråling på flere av høstefeltene. Det synlige uttaket av tare som ble observert på overvåkingsstasjonene i 2009 var i gjennomsnitt 17 % av stående tarevegetasjon, mens uttak på 67 % ble observert på ett enkelt høstefelt i Sør-Trøndelag. Forekomsten av trålspor avtar med tid etter siste trålperiode, og gjenvæksten av tare på trålflatene virker generelt god fra år til år. Tre år etter at feltene har vært høstet er gjenvæksten på trålflatene i gjennomsnitt 70 %. Undersøkelsene av høstefelt som etter forvaltningsplanen skal tråles i 2009/2010-sesongen i Møre og Romsdal, viste ubetydelige spor etter tidligere taretråling, med en gjennomsnittlig dekningsgrad, plantehøyde og epifyttopvekst som på nærliggende referansestasjoner. Tilsvarende resultat er funnet på høstefelt i Sør-Trøndelag, bortsett fra på enkelte felt med kråkebollebeitet tarevegetasjon. Et område øst for Frøya har de senere år vært stengt for taretråling på grunn av høy kråkebolletetthet. Tilsvarende restriksjoner på tarehøstingen bør vurderes langs den sørlige delen av Fosen på grunn av vedvarende høye tettheter av kråkeboller i dette området.

Kontaktperson: Henning Steen | henning.steen@imr.no

Stortare – *Laminaria hyperborea*

Familie: Laminariaceae

Maks størrelse: Ca. 3 m og ca. 4 kg

Levetid: Inntil 20 år

Leveområde: I strømrrike kystområder på hard bunn fra lavvannsgrensen og ned til 20–25 m dyp.

Særtrekk: Består av et festeorgan og en stilkel (som begge er flerårige), og et oppsplittet blad som nydannes hvert år.

Høsting: Høstes på 2–15 meters dyp på kyststrekningen Rogaland–Sør-Trøndelag. Fylkene er delt inn i rullerende høstefelter, og det enkelte felt er åpent for taretråling hvert femte år (hvert fjerde år i Rogaland).

Nøkkeltal:

ÅRLIG FANGST: Ca. 150 000 tonn, dvs. mindre enn én prosent av den stående biomassen langs norskekysten som er beregnet til ca. 50 millioner tonn.

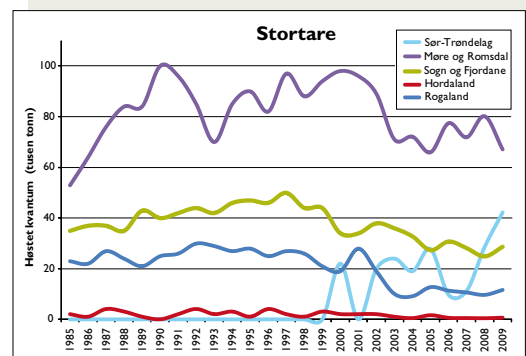
EKSPORTVERDI FOR STORTARE OG GRISETANG: Ca. en halv milliard kroner per år.

Fakta om bestanden:

Stortare (*Laminaria hyperborea*) utgjør over 80 % av makroalgebiomassen langs norskekysten.

Utbredelsen av stortare er begrenset til den østlige delen av Nord-Atlanteren, fra Portugal i sør til Kola-halvøya i nord. Arten vokser langs hele norskekysten. Langs store deler av kysten i Nord-Norge er tarevegetasjonen helt nedbeitet av kråkeboller. Stortare høstes gjennom tråling på kyststrekningen Rogaland–Sør-Trøndelag.

Årlig høstekvantum av stortare i tusen tonn fordelt på fylker.